

Vesna Faullend Heferer, prof.

GŠ Ferdo Livadić

Samobor, Hrvatska

Kreiranje i realizacija završnog nastupa polaznika glazbenih radionica

UDK 374.036-053.6

Iskustvo iz prakse (Practical experience)

Sažetak

U svom dugogodišnjem glazbeno-pedagoškom djelovanju stekla sam ne samo stručna, već i druga iskustva koja su mi pomogla u realizaciji različitih projekata vezanih uz moje osnovno zanimanje glazbenog pedagoga i učitelja gitare. Nekoliko posljednjih godina radila sam na izvannastavnim projektima koji su u kratkom roku od ideje prerasli u uspješnu realizaciju. Njihova je osebujnost da sami sebe "hrane", odnosno sponzorirani su minimalnim donacijama, koje su malo olakšale rad, no nisu bile presudne za konačnu realizaciju. Neki od tih projekata su javni eventi multimedijiskog karaktera. Na dvije različite razine glazbene edukacije osnovni im je cilj predstaviti i poticati glazbeno stvaralaštvo mladih. U ovom sam članku željela djelimice opisati realizaciju jednog od tih projekata, vjerujući da taj prikaz može potaknuti nove ideje u osmišljavanju produkcije i promidžbe glazbeno-pedagoških dostignuća.

Ključne riječi: glazbene radionice, lutkarstvo, raznolikost, scena, sinopsis, skupne točke.

Kratki opis Svečanog završnog koncerta polaznika glazbenih radionica Malog muzičkog ateljea iz Samobora

Osnovni cilj ovog koncerta je prikazati rezultat jednogodišnjeg rada polaznika u skupnoj nastavi instrumenta, kroz skupne točke. Cilj priredbe nije samo prikazati sviračke dosege učenika, nego i privući nove polaznike te stoga takav događaj treba biti raznolik, dinamičan i zanimljiv u svim segmentima. Broj posjetitelja kreće se od 300 do 400 ljudi. U izlaganju su predočeni elementi koji su potrebni u organizaciji jednog takvog projekta. U projektu sudjeluje stotinjak djece koja se bave sviranjem instrumenta kao izvannastavnom aktivnosti (izvan redovnog sustava glazbene škole). Učenici se predstavljaju skupnim točkama koje su uvježbavali na skupnoj nastavi instrumenta (gitara, sintesajzer, harmonika i violina). Kako bismo publici pružili raznolikost sadržaja, osveženje su gosti: mali pjevački zbor koji će pjevati uz pratnju naših učenika i ansambl blok-flauta koji u našem užem okruženju ne postoji. Budući da su to također skupne točke, izmjena izvođača i izgleda cijele scene, zbog tehničkih razloga, oduzima dosta vremena te to vrijeme treba ispuniti dodatnim scenskim sadržajem. Prošle školske godine odlučili smo se za lutkarstvo. U našem gradu djeluje lutkarsko kazalište *Lutonjica Toporko* u

kojem su lutke autorski rad scenaristice, redateljice i jedne od glumica. Kazalište je prije godinu dana ostvarilo osebujan projekt - lutkarski mjuzikl pod nazivom *Vrtna opera*. Dijelove iz te predstave (arije i kraće dramske dijelove) interpolirali smo u naš program. Kroz program nas je vodio lutak (profesionalni glumac) koji mijenja svoj lik i izričaj. On predstavlja izvođače u maniri dramskog glumca, lika ili realne osobe. Organizacija scene unaprijed je opisana u sinopsisu kojim se tijekom programa služi redatelj, koordinator scene, voditelji glazbenih točaka, tonski tehničar i snimatelj. Dužnosti su podijeljene i iza scene kako bi protok dječje izvođača tekao nesmetano, bez zastoja i nervoze. Generalna proba se, u cijelosti, održava dva sata prije samog koncerta.

Javni nastup unutar glazbenih radionica

Poznato je da su javni nastupi jedan od najvažnijih čimbenika u postizanju rezultata u instrumentalnoj glazbenoj poduci. Javni su nastupi, u širem odgojnom kontekstu, oni na kojima dijete uči kako se nositi s odgovornošću te kako jačati samopouzdanje u individualnom predstavljanju. Unutar tradicionalne glazbene škole u Hrvatskoj, koja djeluje pod okriljem države, moguće je udovoljiti zahtjevu javnog nastupa na dobroj ili čak vrlo visokoj razini, jer to omogućava individualna nastava na satovima instrumenta. U skupnoj poduci instrumenta učenik bi također trebao dostići razinu vještina i znanja kojima se može predstaviti, kako sviranjem u skupini, tako i u samostalnim solo točkama. Da pojasnim: govoreći o skupnoj nastavi instrumenta ovdje nije riječ o skupini predmeta koji se zajednički zovu tzv. skupno muziciranje, kao što su orkestar, zbor ili komorna glazba. Pod spomenutim nazivom definiram provođenje svih segmenata poduke koji vode k svladavanju tehničkih i glazbenih vještina na pojedinom instrumentu, primjenjujući pritom odgovarajuće metode rada. Objektivno gledajući, tehnička razina i vještina sviranja koju je moguće dostići u skupnoj poduci instrumenta u pravilu ne može konkurirati razini sviranja koju nadareni učenik postiže u glazbenoj školi na individualnim satovima. Ipak, takav način rada ispunjava mnoge manjkave glazbeno-pedagoške uvjete unutar prakticirajućih oblika rada u klasičnoj glazbenoj školi. Prije svega, glazbeno-instrumentalna radionica treba imati program koji je dostupan i savladiv svakom djetetu osnovnoškolskog uzrasta, dok izvrsnost kojoj se teži u klasičnoj glazbenoj školi podrazumijeva upisivanje i školovanje najpožrtvovnijih i najtalentiranijih.

Osmišljavajući i usavršavajući program takvih radionica kroz dugi niz godina nastojala sam naći formu prezentacije rada polaznika glazbenih radionica gdje će oni, osim razine planiranih znanja i vještina stečenih na instrumentu, pokazati i odgojno-obrazovnu kvalitetu koja je implementirana u ovaj vid poduke; učenje uz pozitivnu kompeticiju, slušanje susvirača, učenje kroz međusobno uspoređivanje, radost zajedničkog muziciranja sa svojim vršnjacima i, konačno, upoznavanje različitih glazbenih vrsta i stilova. Kada i koliko polaznici trebaju nastupati i javno pokazivati svoje umijeće precizno je određeno u godišnjem programu rada. Tablica 1 prikazuje makro plan satnice glazbene radionice unutar školske godine. Razumljivo je da se područja *Stjecanje znanja i vještina* te *Priprema za javne nastupe* preklapaju, odnosno da se nova znanja i vještine stječu i u okviru takvih priprema. U slučaju potonjeg važno je istaknuti učiteljevu usredotočenost k jasnom cilju kao i učenikovu veću motivaciju.

Obrazovne cjeline	I	II	III	Kraj školske godine	
Mjeseci	9.-10.-11.-12.	1.-2.-3.	4.-5.-6.	10 mjeseci	
Stjecanje znanja i vještina	18 sati	13 sati	7 sati	38 sati	54%
Priprema za javne satove	10 sati	7 sati	-----	17 sati	25%
Pripreme za svečani završni koncert	-----	4 sata	11 sati	15 sati	21%
Ukupan broj sati	28	24	18	70	100%
Ukupno termina	14	12	9	35	100%

Tablica 1. Makro plan satnice glazbene radionice unutar školske godine

Na Tablici 2 izdvojeni je prikaz satnice koja se odnosi na neposrednu pripremu za javne nastupe. Termin "javni sat" podrazumijeva svojevrsnu internu priredbu za roditelje. Učenici se roditeljima predstavljaju individualnim točkama redovito u prostoru njihovog redovnog djelovanja. Ti su nastupi nužni prvenstveno zbog učeničke motivacije i stremjenja određenom cilju. Istovremeno, oni su i informacija roditelju o napredovanju njegovog djeteta i trenutnim mogućnostima vladanja instrumentom, ali i o sposobnosti koncentracije u integralnom izvođenju skladbe u iznimnim uvjetima: pred publikom. Unutar školske godine polaznici radionica ostvaruju dodatne javne nastupe za povremene potrebe u svojoj redovnoj osnovnoj školi ili u javnim gradskim prostorima, na poziv drugih društvenih institucija (otvorenja izložbi, književne večeri, božićne priredbe, karnevalske svečanosti i slično). U godišnjem planu i programu radionice predviđena su dva javna sata i svečani završni koncert. To je, dakle, minimum kojemu svaki polaznik treba udovoljiti.

Obrazovne cjeline	I		II		III		zbroj
Mjeseci	9,10,11,12		1,2,3		4,5,6		10
Priprema za javne satove	13 sati	Realizacija 1. javnog sata	7sati	Realizacija 2. javnog sata			20 sati
Pripreme za svečani završni koncert			4 sata		11 sati	Realizacija sveč. završnog koncerta	15 sati
Ukupna priprema							35 sati
Ukupno % od cjelokupne realizacije programa:							46%

Tablica 2. Plan javnih nastupa unutar nastavne godine

Zbog pedagoških razloga udovoljit ćemo svima koji odbiju javno nastupiti. Ipak, takvi su učenici vrlo rijetki. Iako je javni nastup mnogima neugodan, on je istovremeno izazov koji rijetko tko želi preskočiti. Zdrava i prirodna želja svakog učenika je nadvladati osjećaj neugode i aktualizirati se putem javnog nastupa.

Svečani završni koncert

Na kraju nastavne godine održava se Svečani završni koncert. To je svojevrsni rezime, ali i proslava učeničkih postignuća u instrumentalnim i glazbenim vještinama tijekom tekuće školske godine. S obzirom na to da je riječ o skupnoj poduci instrumenata (gitare, harmonike, violine i sintesajzera) na koncertu će većina točaka biti skupne glazbene točke, u pravilu istorodnih instrumenata, kako bi se, s jedne strane, omogućilo svečano glazbeno predstavljanje svih učenika koji su redovito pohađali ovu glazbenu aktivnost te, s druge, zanimljivim programom privukli novi polaznici, kako bi djelatnost opstala i dalje se razvijala u svojoj sredini.

Sastavljanje programa

Budući da Mali muzički atelje redovito pohađa 80-ak polaznika te da će svi oni nastupiti na jednom koncertu, vjerojatno je da će koncert posjetiti oko 250 do 300 ljudi. Kako bi koncert posjetilo što više ljudi, pozvali smo goste iz glazbenih radionica koje njeguju neki drugi vid glazbene poduke i glazbenog predstavljanja. Stoga je potrebno imati na raspolaganju dovoljno veliku dvoranu, po mogućnosti s izdignutom pozornicom, te adekvatno ozvučenje uz nadzor tonskog tehničara.

Nakon postavljenog cilja prvi zadatak glazbenog pedagoga je dobra organizacija programa, a to znači: a) odrediti prihvatljivo cjelokupno trajanje programa, b) dati upute voditeljima instrumentalnih radionica o vremenskom rasponu koji pripada pojedinoj skupini, c) odrediti upute o izboru i broju skladbi; poželjno je da svaka skupina izvodi dvije do tri stilski različite skladbe; različitost treba biti zastupljena u tempu i karakteru tih skladbi. Npr. grupa 4. stupnja gitare izvest će sljedeće tri skladbe:

1. W. A. Mozart: *Menuet* (obrađa za trio gitara)
2. Meksička narodna: *La sandunga* (obrađa za duo gitara; unutar osmeročlanog ansambla dionice će biti podijeljene na melodiju i pratnju)
3. Lennon /Mc Cartney: *Michelle* (obrađa u kojoj su sve dionice ravnopravno zastupljene)

U nastupu sintesajzera svaka skupina treba odsvirati jednu točku kao ansambl, koristeći suzvučje raznolike registracije, te jednu s korištenjem automatske pratnje. U drugoj skladbi samo jedan član ansambla svira pratnju, dok ostali sviraju obrađu melodije u dvoglasju ili troglasju. Treći način predstavljanja ovog instrumenta je tzv. aranžman na zadani snimljeni predložak, predviđen za više stupnjeve glazbene radionice sintesajzera, u kojem svaki od izvođača pokazuje razinu vladanja raznovrsnim harmonijskim sklopovima, prohodima te bogatim melodijskim figuracijama.

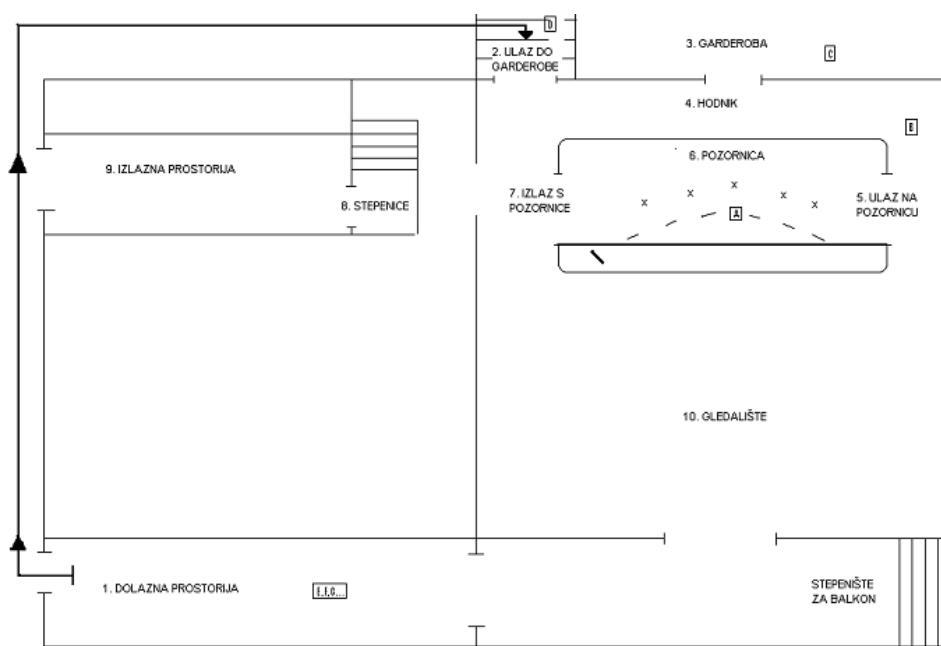
Audicija za koncert održava se dva do tri tjedna prije termina koncerta. Njen je cilj pridonijeti odgovornosti u vježbanju i pripremanju programa te iskušati sposobnost skupine da usklađeno odsvira cjelovit program. Audicija nije, dakle, eliminacijska, već isključivo didaktička.

U određivanju redoslijeda točaka potrebno je uzeti u obzir izmjenu brzih i sporih tempa te izmjenu instrumenata. Gosti, sa svojim kratkim programom, nastupaju u središnjem dijelu koncerta. Jedna od zadnjih točaka treba biti zajednički nastup domaćina i gostiju: dječji zbor Smiješak uz instrumentalnu pratnju najzrelije gitarističke skupine i uz malu vokalnu solisticu.

Organizacija scenskog prostora

Izgled scenskog prostora uvjetovan je velikim brojem učenika koji se na pozornici trebaju izmjenjivati vrlo brzo kako bi se izbjegle prevelike stanke između točaka. Svaka skupina instrumenata zahtijeva drugačiju pripremu na pozornici. Svi instrumentalisti na pozornicu izlaze sa svojim instrumentom, osim sintesajzera. Njihova je specifičnost u tome što svaki izvođač skladbu izvodi na svom instrumentu. U optjecaju, dakle, treba biti oko tridesetak različitih sintesajzera. Stalci za sintesajzere označeni su brojevima, baš kao i instrumenti koje pomoćnici iznose i postavljaju na pozornicu. Nakon odsvirane točke instrumente je potrebno vratiti u garderobu i iznijeti one koji su pripremljeni za sljedeću točku. Nužan uvjet za prihvatljiv vremenski protok točaka je fiksno pripremljena pozornica s najosnovnijim rekvizitima: stolice i klupice za gitariste (broj koji odgovara najbrojnijoj skupini koja će nastupiti), stalci za sintesajzer, mikrofoni.

Kako ne bi došlo do gužve, nepotrebnog čekanja i nervoze neophodno je osigurati nesmetanu fluktuaciju točaka iza scene. Na tlocrtu zadanog prostora (Slika 1) označili smo prostor točke kretanja izvođača od dolazne prostorije, preko garderobe i scenskog pretprostora do pozornice i na kraju do izlaznog prostora. Voditelji su pritom dobili svoja koordinacijska i inspicijentska zaduženja. Za svaku točku zadužena je jedna osoba. Protok, dakle, teče na sljedeći način: dok je skupina A na pozornici, u pripremi je grupa B, u garderobi grupa C, a ispred ulaznog prostora grupa D. Grupa E priprema se u dolaznoj prostoriji. Koordinator scene javlja voditelju u dolaznoj prostoriji svršetak 1. točke (grupe A) i u tom trenutku on prethodno okupljenu skupinu F, u dolaznoj prostoriji, odvodi do ulaza na pozornicu. Skupina A izlazi s pozornice na izlazni prostor. U dolaznoj prostoriji su sve preostale skupine koje čekaju svoj nastup. Izmjena se odvija u razmacima trajanja pojedine točke; od 3 do 10 minuta. Za nesmetan protok programa bilo je potrebno desetak odraslih osoba iza scene. Voditelji koji su u pojedinim točkama instrumentalno pratili određenu glazbenu točku imali su zaduženja u neposrednom prostoru iza scene: Jedna od važnih zadaća je ugađanje gitara i violina, što se, prema rasporedu ulaska pojedinih točaka, odvijalo u garderobnom prostoru.

Slika 1. Tlocrt prostora u kojem se odvijao Svečani završni koncert Malog muzičkog ateljea

Ovakav program nemoguće je uspješno realizirati bez generalne probe jer većina učenika prvi put izlazi na takvu pozornicu. Scena im u većini slučajeva pruža lijep osjećaj, osobito zato što su u maloj skupini s kojom cijelu godinu rade i muziciraju. Tu je i njihov voditelj, što im pruža dodatnu sigurnost. Bitna je zadaća generalne probe usklađen dolazak na pozornicu, naklon publici, znak za početak i privikavanje na ozvučenje.

U lipnju 2011. realizirali smo prvi takav projekt s jednim gostom. Bio je to Dječji zbor Smiješak koji je skladbe izveo uz gitarsku pratnju naših polaznika. Koncert je bio popraćen kvalitetnom programskom knjižicom s imenima svih učenika koji nastupaju u programu, ali se i dodatno najavljuju na sceni. Unatoč pomnoj pripremi fluktuacije događanja na pozornici, zbog velikog broja izmjenjivanja skupnih točaka bilo je teško izbjeći zastoj i preduge stanke između točaka. To smo naročito uvidjeli prilikom pripreme DVD-a. Shvatili smo da dinamiku događanja u našem sljedećem projektu treba postići dodatnim sadržajem na pozornici.

Mali muzički atelje više je puta ostvario projekte kroz sinergiju s drugim umjetničkim drugama i kulturnim institucijama, ne samo glazbenog, već vizualnog i scenskog umjetničkog izričaja. Jedan od tih projekata bila je suradnja s lutkarskim kazalištem Lutonjica Toporko na realizaciji predstave namijenjene predškolskom uzrastu pod nazivom *Vitkova košuljica*. U toj su predstavi mali polaznici gitarističke radionice na sceni izvodili instrumentalnu pratnju za songove koji su bili dio predstave. Bio je to jedan mini lutkarski mjuzikl koji se izvodio po Dječjim vrtićima na području grada Samobora i okolice.

Gostujuće lutke “Vrtne opere”

Slika 2. Lutke izrađene za lutkarsku predstavu “Vrtna opera”

Slika 3. Lutke “Vrtne opere” u kontekstu završnog koncerta glazbenih radionica

U međuvremenu je Mirjana Jelašac, svestrana voditeljica spomenutog lutkarskog kazališta, osmislila i sa svojim timom realizirala osebniju predstavu pod nazivom “Vrtna opera”. Osebnost predstave su lutke izrađene od rekvizita koji se koriste u vrtu. Različiti predmeti, uglavnom vrtne alatke uobličene u scenske lutke, personificiraju poznate likove s dvora. Libreto, obogaćen jezičnim dosjerkama, povezan je s lutkom i čini organsku cjelinu scenskog izričaja.

Razigravajući stvari koje postaju osobe i stvaraju neobične odnose, te se poigravajući operom kao glazbeno-scenskom formom, ispričana je klasična ljubavna priča sa sretnim završetkom. Stari kralj želi bogato udati svoju kćer ne brinući se o njezinim osjećajima. Na sreću, tu su lukava Konkesa (a ne Kontesa!) i brižna Dadilja koje, spletkareći, dobivaju na vremenu i odgađaju ugovoreno vjenčanje. Od zamki i prijevara sve se toliko zapetlja da nitko ništa ne razumije, ali na kraju doskakuće žabac i razriješava zavrzlamu.

Autorica, koja je sama izradila lutke, također je scenaristica, redateljica i jedna od glumica u predstavi. Ono što je glazbeno zanimljivo za nas jesu glazbeni dijelovi koji sadržavaju poznate glazbene predloške iz klasične literature; to su arije iz opera: W. A. Mozart: *Don Giovanni* i *Figarov pir*, te poznati dijelovi iz baleta *Orešar* P. I. Čajkovskog: *Ples šećerne vile* i *Arapski ples*. U ovoj komornoj glazbenoj predstavi instrumentalni dijelovi izvode se na glasoviru, a glasove su lutkama podarili školovani solo pjevači. Dramski, vizualno i glazbeno vrlo zanimljiv projekt primjeren je mladima, ali i neodoljivo privlačan svakom uzrastu. Lutkarsko kazalište Toporko

pozvali smo u goste imajući na umu i jedan praktičan razlog - interpolirati dijelove "Vrtne opere" u naš zacrtan glazbeni program s ciljem skraćivanja, odnosno eliminacije praznog hoda i nezanimljivog iščekivanja na pozornici između glazbenih točaka.

Konačna realizacija

Došli smo do trenutka u kojem je scensko kazališno iskustvo trebalo ujediniti s poimanjem koncertnog izvođenja glazbenog programa. Autorica "Vrtne opere" i Marina Flanjak, stalna savjetnica Malog muzičkog ateljea za javne nastupe, preuzele su redateljsku ulogu. U toj je simbiozi bilo važno da se lutkarska predstava ne osiromaši u jednom drugačijem kontekstu te da se osnovni glazbeni program ne stavi u drugi plan. Glazbeni i dramski dijelovi "Vrtne opere" trebali su, naime, podcrtati ugođaj i značenje glazbenog zbivanja koje slijedi u programu. U tehničkom smislu, najjednostavnije rješenje u ovakvom zadanom prostoru bilo je organizirati zbivanja na pozornici u dva odvojena dijela; ispred i iza zavjese. Zavjesa se, dakle, u nekoliko navrata tijekom koncerta trebala podizati i spuštati, a kratki dijelovi lutkarske predstave događali su se ispred zavjese. Prisustvo kazališnih elemenata podrazumijeva i adekvatnu kazališnu scenografiju. Lutkarstvo, kao izričaj komornog tipa, ne dolazi do svog punog sjaja u većem prostoru. Skraćivanjem pozornice i izvođenjem događaja ispred zavjese lutkarski su dijelovi dobili dovoljno izražajnu dimenziju. Za to su vrijeme iza zavjese trajale izmjene skupnih instrumentalnih točaka. Unutarnji dio pozornice bio je scenografski uređen na minimalistički način. Pozadina je bilo bijelo platno, a živost scene postignuta je osvjetljenjem u nekoliko boja. Iako smo to rješenje odabrali zbog praktičnih razloga, pokazalo se estetski funkcionalno u skladu s poznatom paradigmom - manje je više. Detaljno isplanirane pojedinosti predočene su u sinopsisu koji je bio neizostavno sredstvo rada redatelju, inspicijentu, koordinatoru scene, tehničkom osoblju (ozvučenje, osvjetljenje) i snimatelju. Za zorni prikaz koristimo izvadak sinopsisa:

Slika 2. spuštene zastor podiže se nakon plesa balerine

- *Klavijature odmah sviraju bez najave točku br.3*

- *LUDA =PATULJAK-(zagorskim narječjem) najavljuje odslušanu točku br. 3*

- *Izmjena izvođača na pozornici*

- *LUDA PATULJAK-(zagorskim narječjem) odmah najavljuje i slijedeću točku br. 4*

- *Izmjena izvođača - 2 stolice donijeti ispred za harmonikaše*

- *LUDA – najava točke br. 5*

- *Harmonikaši ulaze svirajući do stolica, sjedaju i nastavljaju program naizmjenično, odlaze otkud su i došli*

- *Izmjena izvođača na pozornici*

- *Z a s t o r pada, iza zastora odlaze gitaristi, postavljaju se klavijature i čekaju na pozornici do podizanja zastora. jer sviraju točku bez najave: točka br.7*

- *OTRAGA: obavijestiti Dječji zbor Smiješak da se nakon broja 6 djeca dovedu iza pozornice na*

vanjski ulaz

Sa sinopsinom je također temeljito upoznat i profesionalni glumac, kao voditelj programa: tijekom predstave on nekoliko puta mijenja svoj lik i način komunikacije s publikom; najavljuje i predstavlja izvođače u maniri dramskog glumca, lutka ili realne osobe. Videozapis ovog projekta pripremljen je u profesionalnom studiju i umnožen u pedesetak primjeraka za potrebe onih koji su sudjelovali u realizaciji svečanog završnog koncerta. Za razliku od prvog projekta 2011., montaža ove snimke zahtijevala je malo vremena. Integralni videozapis cijelog događaja pokazao je maksimalnu učinkovitost scene i fluktuacije točaka te je ostalo vrlo malo materijala za izrezivanje. Bila je to još jedna potvrda cjelovitog uspjeha ovog projekta. Osim iskusnih i iznimno kreativnih pedagoga, ključ uspjeha bilo je međusobno poštivanje pravila različitih scenskih izričaja. Koncert je ispunio svoju zadaću i istovremeno publici pružio zanimljiv scenski doživljaj. U njegovoj realizaciji sudjelovalo je desetak vrlo mladih voditelja. Sinergija dvaju scenskih medija kroz usklađeni timski rad za njih je bilo novo iskustvo i kreativno nadahnuće za neke buduće projekte.

Literatura

Faullend-Heferer, V. (2009), *Skupna nastava instrumenta ili alternativna glazbena pedagogija, Tonovi* (53), str 81-82.

<http://www.pousamobor.hr/djecji.asp?sif=61> (4. veljače 2013.)

The creation and realisation of a closing gala concert presentation group musical training

Abstract

Experience in public performance is key to success in music education. It teaches children the responsibility and self-confidence that being on stage requires. Thanks to the educators in Croatia's state music schools, students show a very high level of skill and knowledge in public performing. The results of group training in musical instruments are demonstrated in both solo and group performances.

The schedule of public performance is precisely determined by the school curriculum (T. 2). "Javni satovi" is the term for internal public performances in the school buildings where students attend lectures. These performances are important in developing students' motivation and aspiration toward concrete goals. At the same time, these events show the parents the child's accomplishments in playing an instrument and the child's ability to focus and perform a piece in front of an audience.

"Svečani završni koncert" (Closing Gala Concert) is the official name for the event at the end of the school year. It is the conclusion of the educational period but also a celebration of the

students' accomplishments in instrumental performance. In according with their group musical training, students perform in ensembles, with the main purpose of this event being to develop the skill of presenting themselves in a gala performance. At the same time the intention of the "Mali muzički atelje" association is to attract prospective students among the audience by displaying an interesting programme.

In order to avoid an overcrowded room, long, unnecessary waits and nervousness, it is essential to provide the required flow onstage. The layout scheme (Sl.1) of the event space shows the movement of the performers from the incoming room (1); through the entrance (2); to the dressing room (3) and hall behind the stage (4); over the stage itself (5,6); and finally to the output direction (7,8). Clear instructions about coordination responsibilities and stage managing are given to all the teachers and other employees. Despite precise preparations of scene timings, it was impossible to avoid long breaks after each performance. This was realised while processing the DVD, and it was decided that dynamics and movement on the stage should be improved in the next gala concert by inserting an additional event between musical numbers.

"Mali muzički atelje" has repeatedly collaborated with other local culture associations and clubs. One of these has been the Lutonjica Toporko puppet theatre, named for a famous character from the fairy tales of the great Croatian writer Ivana Brlić Mažuranić. Two years ago, the theatre completed an extraordinary project - the puppet musical *Garden Opera*. The unique feature of the play is its puppets made out of garden tools. Different objects used in gardening have been given a human form to personify well-known figures from a castle. Especially interesting are the musical pieces; the show contains well-known numbers from classical music, such as an aria from Mozart's *Don Giovanni* and dances from the ballet *The Nutcracker* by Tchaikovsky. In this musical play, instrumental parts are meant to be played on the piano while professional opera singers lend their voices to the puppets. It is a dramatically, visually and musically interesting project for children, but it is similarly attractive to people of any age.

We decided to invite *Garden Opera* to our event for artistic as well as for practical reasons. The idea was to infuse some parts of this play into our fixed musical program to eliminate the boring waiting periods between the different sections. In this new synergy, it was important neither to impoverish the beauty of the puppetry nor to diminish the importance of the basic musical program. The musical and dramatic parts of *Garden Opera* needed to underline the mood and meaning of the song or piece that would be played by students in the following number. Technically speaking, the easiest way to accomplish the goal in this particular space was to organize the stage in two parts: in front of the curtain, and behind it. Therefore the curtain needed to be raised and lowered a few times during the concert, while the short parts of the puppet play needed to be performed in front of the lowered curtain. The elements of theatre on the stage necessitated appropriate scenography. Puppetry as chamber theatre cannot be performed in just any huge room. By shortening the stage and presenting puppets in front of the curtain, we succeeded in presenting them in all of their charming beauty.

Key words: closing concert, performing, puppetry, stage.